

СТАНОВИЩЕ

от

доц. Албена Андонова, дм

Медицински факултет, Тракийски университет – Стара Загора

Относно:

дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по научната специалност „*Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията*“ в професионално направление 7.4. *Обществено здраве, област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт.*

Основание за представяне на становището: участие като външен член в състава на Научното жури по защита на дисертационния труд, съгласно Заповед № РК 1936-1159/09.07.2018 г. на Ректора на Медицински университет – София.

Автор на дисертационния труд: **Мария Здравкова Димитрова**, докторант към Катедра по Икономика на здравеопазването, Факултет по общество здраве, Медицински университет – София.

Форма на докторантурата: самостоятелна подготовка.

Тема: „**Здравето на населението и отражението му върху икономиката на страната**“.

Научен ръководител: доц. Цветелина Петрова-Готова, дм

Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Медицински университет – София.

Дисертационният труд съдържа 186 страници. Структура: Въведение, 4 глави, Литература и Приложения. Онагледен е с 55 фигури, 15 таблици, 1 приложение.

Библиографската справка съдържа: 138 литературни източника, от които 65 на кирилица, 56 на латиница и 17 от интернет.

Актуалност и значимост на проблема

Съвременната здравна система в България е изправена пред редица предизвикателства свързани с недостатъчно финансиране, неравномерно разпределение на здравните ресурси, застаряване на населението и влошаване на здравния му статус, нарастващо недоволство от качеството на медицинските и здравни услуги. Затова извършването на оценка на здравната система в нейната цялост и по отделни индикатори е наложително за да се постигне високо ниво на ефективност и ефикасност при разпределение на наличните ресурси, провеждане на реформа и постигане на устойчивост.

Темата на разработения дисертационен труд е изключително значима, защото е посветена на един от най-наболелите проблемите в настоящето-здравето на населението и отражението му върху икономиката на страната. В момент, когато броя възрастното население нараства, все повече млади хора емигрират в чужбина и се установява влошаване на здравето на населението проучвания посветени на този проблем са актуални и необходими.

В Първа глава докторанта анализира финансовото състояние на здравеопазването и демографското показатели в България. На базата на задълбочени и обстойни проучвания на официалната информация по проблема у нас и в Европейския съюз, и на проучвания и анализи на утвърдени учени М. Димитрова представя реалното състояние на проблема. Специално място отделяна на нерегламентираните плащания и техните характеристики като основен индикатор за недоволство сред пациентите и субективното им усещане за безпорядък. Докторанта извършва компетентно задълбочен анализ на направените разходите за здравеопазване през последните години и ролята на инвестициите в здравеопазването и влиянието им върху икономическото развитие на държавата и ЕС, а също и значението на конкурентноспособната за подобряване на здравните услуги. Анализира двупосочната връзка между икономически растеж и подобряване на здравето. Акцентира върху взаимовръзките между икономическите показатели продължителността на живота, доходи, производителност на труда, здравен статус.

Докторант М. Димитрова детайлно изследва основните демографски показатели, подчертава, че съществува неизползван потенциал за постигане на по-добро здраве чрез намаляване на заболяемостта и преждевременната смъртност чрез промоция на здраве и профилактика.

Във Втора глава е представена целта, задачите и методологията на проведеното научното изследване. Логични и правилно структурирани са, обект, предмет, задачи, цел и основна теза на изследването.

Самостоятелно е разработена 1 анкетна карта проучваща мнението на 505 пациенти избрани на случаен принцип.

Данните от научното изследване са обработени със съвременни статистически методи за обработка и анализ.

В Трета глава е представен критичен анализ на показателите характеризиращи временна нетрудоспособност на осигурени лица включващ:

1. Анализ на основните показатели за краткосрочните обезщетения поради „Общо заболяване“ и „Трудова злополука и професионална болест“, изплащани от ДОО за периода 2012-2017г.: нормативните условия за получаване на краткосрочните обезщетения и помощи от ДОО; анализ на основните показатели за краткосрочните обезщетения, изплащани от ДОО.
2. Анализ резултатите от анкетното проучване сред пациенти.

Задълбочено и прецизно докторанта провежда своите анализи на изследваните показатели, като ги подкрепя със статистическа обработка на данните, онагледяване с фигури и таблици. Логически обосновано и детайлно Мария Димитрова разглежда опита на различни държави по проблема, също и нашия. Коректно и компетентно в своя дисертационен труд представя проучвания, изводи и препоръки на български и чуждестранни учени работещи в тази област.

В резултат на систематичните и професионално проведени анализи са формирани *Насоки за подобряване на здравния статус на населението*. Акцентите са върху приспособяване на здравната система към демографските модели на болестите, определяне на основните здравни ценности и създаване на система от здравни показатели, повишаване на ефективността на здравната система, въвеждане на електронно здравеопазване, постигане на равнопоставеност при достъп до здравна помощ, решаване на проблемите с нерегламентираните плащания и монопола на НЗОК.

Докторантът подчертава, че приоритет трябва да бъде недопускане на влошаване на здравето на нацията чрез стабилизиране на здравната система и засилване на профилактиката.

Висока оценка заслужават формулираните конкретни мерки имащи за цел подобряване на здравния статус на населението.

Препоръките са правилно адресирани към институциите и са базирани на проведените проучвани и анализи.

Изводите са изработени въз основа на конкретни данни и задълбочени анализи и представят цялостната картина на проблемите на здравната система и нуждата и от реформа. Констатирани са също мнението, нагласите и поведенческите модели и социална характеристика на пациенти при ползване на здравни услуги и отношението им към собственото здраве.

Дисертационния труд има:

- Научно-теоретични приноси:
  - направена е оценка на ролята на инвестициите в здравеопазването за икономическото развитие на страната, доказано е, че парите за здравеопазване са дългосрочна инвестиция и не трябва да се разглеждат като краткосрочен разход;
  - извършен е оригинален анализ на връзката между икономически растеж и подобряване на здравето;
  - обстойно проучени и анализирани са основните социално-икономически показатели свързани със здравето и стабилността на здравноосигурителния модел.
- Практико-приложни приноси:
  - за първи път е проведен критичен анализ за 6 годишен период на основните показатели за краткосрочните обезщетения поради „Общо заболяване“ и „Трудова злополука и професионална болест“, и се доказва, че отсъствието от работа поради временна

или трайна неработоспособност генерира медицински и социални разходи;

- за първи път чрез научно обосновани факти е направен комплексен анализ на оценката на връзката между икономическия статус и здравословно състояние;

- изучени са обстойно значимостта на връзките между образование, доход, възраст, пол, местоживееене, търсене на медицинска помощ;

- чрез анкетното проучване е доказана статистическа значима връзка между местоживееене, здравословно състояние, размер на доходите и неформалните плащания и доплащания;

- предлага се насоки за подобряване на здравния статус на населението, водещи до намаляване на болничните и намаляване на загубите за икономическата.

Автореферат, публикации във връзка с дисертационния труд

В автореферата към дисертацията са включени най-значимите резултати от проведените проучвания, изводи и препоръки и отговаря на изискванията на МУ-София, ФОЗ.

Представените от докторанта 3 публикации (една е самостоятелна) са по темата на дисертационния труд, като 1 статия е публикувана в чуждестранно списание, 1 статия в българско списание, 1 статия от участие с доклад в български научен форум.

Заключение: Дисертационният труд е по изключително актуален и значим за здравеопазването, икономиката и населението на Република България проблем.

С пълна убеденост на основание на гореизложеното давам положителна оценка на дисертационния труд на докторант **Мария Здравкова Димитрова** на тема: „**Здравето на населението и отражението му върху икономиката на страната**“.

Препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” на докторант **Мария Здравкова Димитрова**, по научната специалност “Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията” в професионално направление 7.4. Обществено здраве, област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт.

Дата 08.09.2018г.

доц. Албена Андонова, дм

